

egentlige kristelige Liv. I 1903 havde man faaet en anden Formulering om, at Præsten og Menighedsraadene skulde samarbejde i, hvad der kunde tjene til Støtte af Sognets kristelige Liv. Jeg bekæmpede den Gang denne Formulering. Jeg skal ikke vende tilbage dertil; de Medlemmer, der maatte interessere sig for denne Side af Sagen, vil kunne gennemlæse Debatteerne fra 1900 til 1903 og vil se, at jeg den Gang systematisk, principielt har bekæmpet alt, hvad der hed at give Menighedsraadene en speciel aandelig-kristelig Opgave. Den daværende Kultusminister sejrede, fik Paragraffen — § 19 i Menighedsraadsloven af 1903 — formet, som han vilde.

Saa bortfaldt, som man ved, Loven af 1903, vi fik et lille Interregnum; den daværende Kirke- og Undervisningsminister optog saa Sagen, og vi fik Menighedsraadsloven af 1912, der i sin § 23 kun giver Menighedsraadene en ydre, sognekirkelig eller folkekirkelig Opgave. Ordet „kristeligt“ findes ikke i den Appelske Menighedsraadslov. Her indfører nu den nuværende Kirkeminister i § 27, hvor der er Tale om Menighedsraadenes Opgaver, Ordet „kristelig“. Det er en Principforandring, en Væsenforandring, noget, som den højtærede Kirkeminister benytter Anledningen til at indføre, men som der ikke var mindste tvingende Aarsag til, fordi Sønderjyderne og de gamle Danske skulde ind under væsentlig samme Kirkelovgivning. Kirkeministeren benytter denne Anledning, som i og for sig er saa glædelig, Foreningen af det sønderjydske og det danske Kirkefolk, til noget, som efter min Mening ikke er særlig glædeligt, nemlig til at udbygge videre, afrunde og afslutte det Kirkeforfatningsværk, som han paabegyndte i Aaret 1900.

Det var Aaret før Systemskiftet, at det ærede Medlem fra Ringkøbing — ja, det er han jo endnu, men det, man den Gang kaldte Folketingsmanden for Ringkøbing, en af det oppositionelle Venstres Førere, i en sikker Forudanselse af, at den Tid nærmede sig rask, da Venstre skulde overtage Magten, skitserede, hvordan han kunde ønske det regerende Venstre skulde gaa frem ogsaa paa det kirkepolitiske Omraade. Han fremsatte i dette Aar, Aaret før Systemskiftet, sit Lovforslag om Menighedsraad. Jeg var en af de faa — desværre, jeg beklager det stadig —, som gjorde opmærksom paa, at med dette Lovforslag om — man maatte ikke den Gang sige: tvungne Menighedsraad, men man kan dog i hvert Fald med Sandhed sige: lovordnede Menighedsraad, brød Folketingsmanden for Ringkøbing af-

gjort med en bestemt Linie i dansk Kirkepolitik, som havde været i et halvt Hundrede Aar omkring fra 1850 til omkring 1900.

Man har talt om, at den højtærede Kirkeminister ikke er Tilhænger af Kirkeforfatningen. Det er en ganske urigtig Beskyldning. Jeg gjorde den Gang opmærksom paa og har siden stadig gjort opmærksom paa, at ved de lovordnede Menighedsraad — der er jo ikke Tale om frivillige Menighedsraad — med bestemte lovlige kirkelige, til Dels ogsaa nu i høj Grad borgerlige Opgaver — den ærede Ordfører for Venstre har slet ikke Ret i, at man skiller det kirkelige og det borgerlige, nej, ved Menighedsraadenes Overtagelse af hele den økonomiske Forvaltning af Kirker og Kirkegaarde, Præstegaarde og Præstegaardsjorder filtrer man det borgerlige og det kirkelige og kristelige sammen i en Grad som ingen Sinde tidligere —, altsaa ved disse lovordnede Menighedsraad brød det ærede Medlem med den Linie, der hidtil havde været den gældende i dansk Kirkepolitik og i Folketingets og Venstres Opfattelse, den Linie, der var fulgt fra omkring 1850 til omkring 1900.

Naar der bliver sagt, at det ærede Medlem for Ringkøbing ingenlunde tilsigtede en Kirkeforfatning, saa passer det langtfra. I den Tale, hvormed det ærede Medlem for Ringkøbing den 27. Oktober 1900 forelagde sit Lovforslag om Menighedsraad — det, der var Spiren til alt, hvad der senere er sket i disse 21—22 Aar —, sagde det ærede Medlem oprigtigt, hvad han tilsigtede. Oprigtigt, det erkender jeg — jeg erkender ogsaa, hvad det ærede Medlem Hr. Moltesen sagde, at der i dette Kirkelovgivningskompleks var politisk Klogskab. Det ærede Medlem Hr. Moltesen mente, der var baade kirkelig Sans og politisk Klogskab. Det forekommer mig, at han understregede det sidste Ord mest, og jeg skal indrømme, at der er politisk Klogskab i dette Værk — saa faar man mene om den kirkelige Sans, hvad man vil. Der var sikkert politisk Klogskab i, hvad det ærede Medlem fra Ringkøbing foretog sig i Aaret 1900 — det har der været i det meste af, hvad det ærede Medlem har foretaget sig —, men der var ogsaa Oprigtighed, og det er mærkværdigt, som det bliver glemt — mærkværdigt nok, naar det ærede Medlem er oprigtigt, saa glemmes det; det er uretfærdigt, synes jeg.

I den Tale udviklede det ærede Medlem først, at det, der skulde ske, var ikke, at vi skulde have en Kirkeforfatning, for det havde vi, den danske Kirke havde en Forfatning under Enevælden; hvad der skete, da Grundloven indførte Religionsfrihed, var,